

Asia: VN/1230/2026

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Perheenyhdistämisen odotusaikaa koskeva ehdotus

Suomen Kansanopistoyhdistys pitää ehdotettua yhden vuoden odotusaikaa opiskelijoiden perheenyhdistämisessä ongelmallisena erityisesti opiskelijoiden hyvinvoinnin, kotoutumisen ja Suomen houkuttelevuuden näkökulmasta. Pitkä erossaolo perheestä voi heikentää opiskelukykä ja lisätä epävarmuutta opiskelijan elämäntilanteessa.

Kansanopistot korostavat yhteisöllisen ja turvallisen opiskeluympäristön merkitystä opiskelijoiden kotoutumisessa ja kiinnittymisessä suomalaiseen yhteiskuntaan. Perheestä erossaolon pitkittyminen voi vaikeuttaa näiden tavoitteiden toteutumista.

Lisäksi esityksen vaikutuksia tulisi arvioida nykyistä vahvemmin myös koulutuksellisen yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Kiristyvät ehdot voivat käytännössä rajata Suomeen hakeutuvia opiskelijoita entistä enemmän vain taloudellisesti hyväosaisiin ryhmiin.

Ulkomaalaislain ja tutkija- ja opiskelijalain soveltamista koskeva ehdotus

Suomen Kansanopistoyhdistys pitää tärkeänä, että opiskeluperusteiseen maahanmuuttoon liittyviä väärinkäytöksiä ehkäistään tehokkaasti. Samalla sääntelyn tulee olla oikeasuhtaista eikä se saa tarpeettomasti vaikeuttaa asianmukaisesti toimivien opiskelijoiden ja koulutuksen järjestäjien toimintaa.

Vapaan sivistystyön valtionosuusrahoitteinen koulutus edellyttää jo nykyisin opiskelijalta asianmukaista oleskeluoikeutta ja opiskeluun oikeuttavaa lupaa. Kansanopistojen näkökulmasta nykyiset raportointi- ja valvontakäytännöt ehkäisevät jo osaltaan väärinkäytöksiä.

Kansanopistoyhdistys korostaa, että sääntelyn vaikutuksia tulee arvioida myös vapaan sivistystyön oppilaitosten toimintaedellytysten näkökulmasta. Kansanopistot tarjoavat kansainvälisille

opiskelijoille merkittäviä mahdollisuuksia kielen oppimiseen, kotoutumiseen ja jatko-opintoihin siirtymiseen.

Kielitaitoedellytystä koskeva ehdotus

Kansanopistoyhdistys pitää tärkeänä, että opiskelijalla on realistiset edellytykset suoriutua opinnoistaan. Samalla yhdistys korostaa, että kansanopistojen keskeinen tehtävä on juuri kielitaidon kehittäminen ja opiskeluvalmiuksien vahvistaminen ennen tutkintokoulutusta. Jos kielitaitoedellytys asetetaan liian korkeaksi maahantulon vaiheessa, se voi estää pääsyn juuri sellaiseen koulutukseen, jonka tarkoituksena on parantaa kielitaitoa.

Kansanopistoyhdistys suhtautuu kriittisesti kielitaitoedellytysten tiukentamiseen tilanteissa, joissa koulutuksen tavoitteena on juuri suomen tai ruotsin kielen oppiminen sekä opiskeluvalmiuksien vahvistaminen.

Kansanopistoissa on laaja kokemus koulutuksista, joiden tarkoituksena on kehittää kielitaitoa ja tukea siirtymistä jatko-opintoihin tai työelämään. Liian tiukka tai kaavamainen kielitaitoedellytys voi heikentää koulutuksellista saavutettavuutta sekä kaventaa Suomen houkuttelevuutta opiskelumaana.

Kansanopistoyhdistys pitää tärkeänä, että oppilaitoksilla säilyy keskeinen rooli opiskelijoiden opiskeluvalmiuksien ja kielitaidon arvioinnissa.

Toimeentuloedellytystä koskevaa asetuksenantovaltuutussäännöstä ja sen perusteella säädettävää valtioneuvoston asetusta koskeva ehdotus

Suomen Kansanopistoyhdistys pitää tärkeänä, että toimeentuloedellytyksiä arvioitaessa huomioidaan opiskelijoiden erilaiset elämäntilanteet sekä oppilaitosmuotojen erityispiirteet. Yhdistys katsoo, että liian jäykkä toimeentulovaatimus voi kaventaa hakijajoukkoa erityisesti matalamman tulotason maista tulevien osalta ja vaikeuttaa näin kansanopistojen kansainvälisiä koulutustehtäviä.

Ehdotettu 800 euron kuukausittainen toimeentulovaatimus voi käytännössä vaikeuttaa erityisesti matalan tulotason maista tulevien opiskelijoiden mahdollisuuksia hakeutua Suomeen opiskelemaan. Tämä voi heikentää koulutuksellista yhdenvertaisuutta sekä kaventaa kansainvälisen opiskelijajoukon monimuotoisuutta.

Kansanopistojen opiskelijoiden asumis- ja opiskeluympäristöt poikkeavat usein korkeakouluopiskelijoiden tilanteesta. Siksi toimeentuloedellytyksiä arvioitaessa tulisi huomioida myös tosiasialliset asumis- ja elinkustannukset.

Muuta lausuttavaa esityksestä

Suomen Kansanopistoyhdistys korostaa, että kansanopistot ja muu vapaa sivistystyö ovat tärkeä osa Suomen koulutus- ja kotoutumisjärjestelmää. Oppilaitokset tarjoavat kansainvälisille opiskelijoille

yhteisöllisen oppimisympäristön, joka tukee kielen oppimista, osallisuutta ja integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan.

Suomen Kansanopistoyhdistys pitää esityksen tavoitteita osin perusteltuina, mutta katsoo, että sääntelyn tulee olla nykyistä tasapainoisempaa. Sääntelyllä tulee ehkäistä väärinkäytöksiä ja suojella haavoittuvia ryhmiä, mutta samalla sen on tuettava koulutukseen pääsyä, kotoutumista ja kansainvälistä osaamista.

Yhdistys esittää, että perheenyhdistämisen odotusaikaa joustavoitetaan, toimeentuloedellytyksen arviointia tarkennetaan koulutussektorien erityispiirteet huomioivaksi ja kielitaitoedellytyksen soveltamisessa säilytetään oppilaitoskohtainen harkinta. Lisäksi uudistuksen kokonaisvaikutuksia tulee seurata tiiviisti ja tarvittaessa tehdä korjaavia toimenpiteitä.

Esityksen vaikutuksia tulisi arvioida nykyistä laajemmin myös kotoutumisen, opiskelijoiden hyvinvoinnin sekä Suomen kansainvälisen houkuttelevuuden näkökulmasta. Kansanopistoyhdistys pitää tärkeänä, että opiskeluperusteisen maahanmuuton sääntelyssä säilytetään mahdollisuudet aidosti opiskelemaan tulevien opiskelijoiden sujuviin koulutuspolkuihin Suomessa.

Pantsar Tytti
Suomen Kansanopistoyhdistys-Finlands Folkhögskolförening ry